

Розділ 6. Аналіз грошових потоків

План

6.1. Класифікація грошових коштів

6.2. Методи розрахунку грошових коштів

**6.3. Оцінка рівня забезпеченості підприємств грошовими
коштами**

6.1 Класифікація грошових потоків

Рух грошових потоків є результатом дії таких чинників :

- виручка від реалізації продукції, наданих послуг виконаних робіт;
- прибутку, який дорівнює різниці між обліковими доходами від реалізації й витратами;
- потоку коштів, який розраховують як різницю між отриманими та витраченими коштами.

Основою успішної діяльності є забезпеченість підприємства грошовими коштами, що постійно знаходяться в русі.

Фінансовий аналіз грошових потоків регулюється П(С) БО№4 “Звіт про рух грошових коштів”. Інформація що подана в звіті дає можливість оцінити поточну платоспроможність та регулювати прийняття оперативних управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію співвідношення відтоку та притоку грошового капіталу.

Основне завдання аналізу полягає у встановленні причин порушення співвідношень між припливом і відпливом грошових коштів, оцінюванні можливостей оптимізувати співвідношення між цими потоками.

Грошові потоки є результатом операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Зокрема, надходження (притік) грошових коштів від основної діяльності залежить від обсягів реалізації, повернення коштів дебіторами, величини одержаного операційного прибутку, розміру нарахованої амортизації, можливостей отримання банківських кредитів.

Відтік грошових коштів може бути спричинений виконанням зобов'язань та виплатою відсотків по кредитах, відрахуваннями на утримання соціальної сфери, зарплатою тощо.

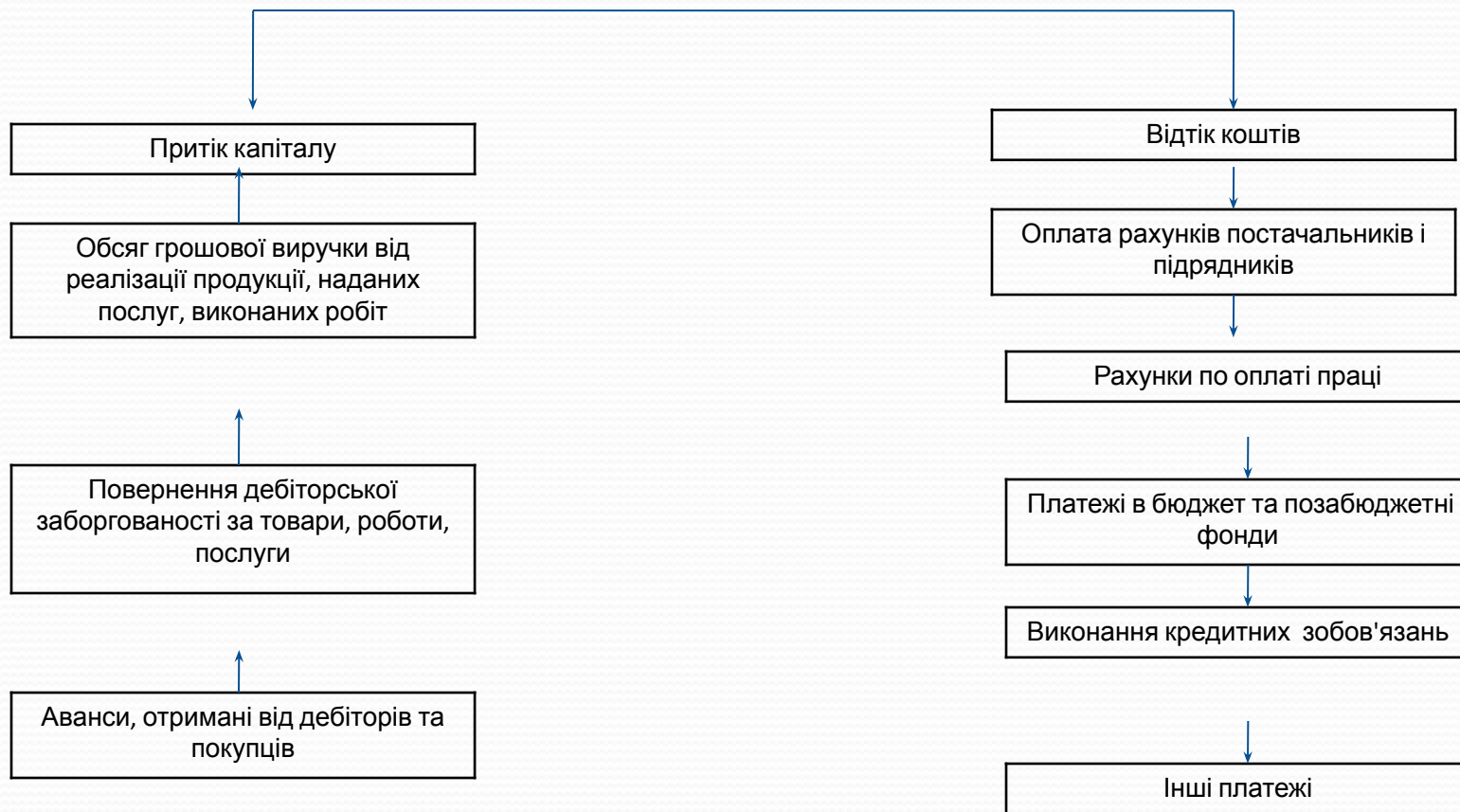
6.2. Методи розрахунку грошових потоків

В фінансовому аналізі використовуються два методи розрахунку грошових потоків: прямий та непрямий.

Запровадження першого методу дає можливість оцінити джерела та напрямки відтоку та притоку грошових коштів безпосередньо на рахунок підприємства.

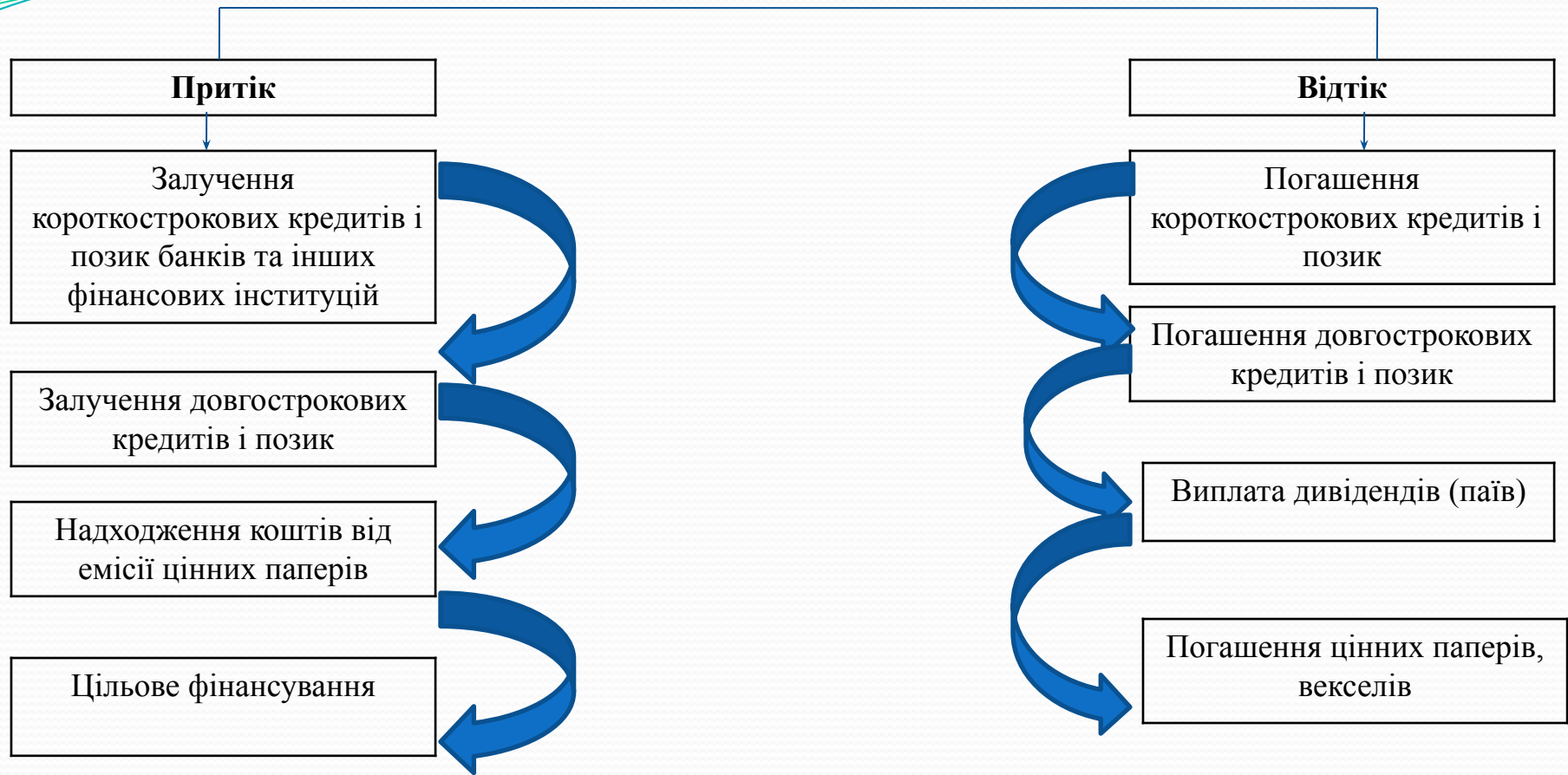
Притік та відтік грошового капіталу від основної діяльності МОЖНА ПОДАТИ ТАКИМ ЧИНОМ

Притік і відтік капіталу від інвестиційної діяльності

Притік	Відтік
Реалізація основних засобів та нематеріальних активів	Витрати коштів на придбання основних засобів та нематеріальних активів
Виплата дивідендів та відсотків від довгострокових фінансових вкладень	Капітальні вкладення
Повернення довгострокових фінансових вкладень	Довгострокові фінансові вкладення

Притік та відтік грошових коштів від фінансової діяльності

Звіт про рух грошових потоків (прямий метод)

Найменування операції по рахунках	31	32	33	Усього
Залишок коштів на початок звітного періоду				
Надходження (вибуття) від основної діяльності				
Надходження (вибуття) від інвестиційної діяльності				
Надходження (вибуття) від фінансової діяльності				
Загальний грошовий потік від усіх видів діяльності				
Залишок грошових коштів на кінець року				

Непрямий метод. Його використання ґрунтується на аналізі статей балансу (форма №1) та звіту про фінансові результати (форма №2). При цьому використовують взаємозв'язок між чистим прибутком (форма №2) та змінами в статях активу та пасиву балансу. До уваги приймають основну, інвестиційну та фінансову діяльність.

По основній діяльності до розрахунку приймають лише чистий прибуток. Від обсягу чистого прибутку віднімають суми, за допомогою яких характеризують його розподіл та використання (покриття) соціальних витрат. Як приплив коштів від основної діяльності забезпечують також суми нарахованої амортизації, які додають до чистого прибутку, оскільки вони не спричиняють відтоку грошових коштів.

Рух коштів у зв'язку з основною діяльністю виглядає таким чином: чистий прибуток – використання прибутку + сума нарахованої амортизації – зміна суми поточних активів (дебіторська заборгованість, запаси, інші обортові активи) + зміна суми поточних зобов'язань за винятком банківських кредитів = сальдо грошових коштів від операційної діяльності

Приплив (відтік) грошових коштів від інвестиційної діяльності здійснюється шляхом віднімання зміни сум довгострокових активів: основні кошти, нематеріальні активи, капітальне будівництво, довгострокові фінансові вкладення, інші позаобертові активи в результаті чого отримують сальдо грошових потоків від інвестиційної діяльності.

Приплив (відтік) грошових коштів від фінансової діяльності повинен враховувати збільшення (зменшення) коштів завдяки залученню (поверненню) кредитів і позик. До розрахунку приймається також збільшення власного капіталу за рахунок розміщення додаткових акцій, а також його зменшення в результаті їх придбання.

6.3. Оцінка рівня забезпеченості підприємства грошовими коштами

Оцінювання рівня оптимізації залишку грошових коштів у фінансовому аналізі здійснюється завдяки використанню моделі Міллера-Ора та Баумоля.

Модель Міллера-Ора ґрунтується на стохастичному процесі Бернулi, суть якого полягає в тому, що надходження та витрачання грошей є незалежними випадковими подіями.

В процесі управління грошовими коштами на рахунках до уваги приймається страховий, мінімальний, середній та максимальний залишок, коливання яких носить стохастичний характер. Йдеться про те, що залишки цих коштів варіюють до тих пір, поки не буде досягнуто верхньої межі. Зазначене потребує забезпечення адекватних дій зі сторони підприємства.

Використання моделі Міллера-Ора передбачає насамперед: встановлення на початковому етапі експертним шляхом мінімальної величини грошового капіталу(ГК мін.). До уваги приймають середній розмір зобов'язань підприємства. Потім розраховують дисперсію надходження коштів на рахунки підприємства

Потім розраховують витрати на зберігання коштів у банках (Q_3) та витрати у зв'язку з взаємною трансформацією грошових активів та цінних паперів (Q_m). Q_m – постійна величина.

Розмір залишку грошових коштів здійснюють за допомогою формули

$$R_b = 3 \times \sqrt[3]{3} \times Q_t \times G^2 / (4 \times Q_3)$$

G^2 – дисперсія щоденного обсягу грошового обертання за попередній рік;

Q_t - постійні витрати на обслуговування однієї операції поповнення грошових коштів;

Q_3 - середньоденна відсоткова ставка по короткострокових фінансових вкладеннях.

Визначаємо верхню (максимальну) межу грошового капіталу на поточних рахунках

$$\Gamma_{\text{макс.}} = \Gamma_{\text{мін.}} + R_{\text{в}},$$

де $\Gamma_{\text{макс.}}$ – мінімальний залишок коштів на поточних рахунках.

Завершує розрахунок визначення точки повернення (T_n), яка є тим залишком коштів на поточних рахунках, до якого слід повернутися за умови, що фактичний залишок коштів на поточних рахунках банків буде вищим за межі інтервалу *мін-макс*.

$$T_n = \Gamma_{\text{к}_{\text{мін}}} + R_{\text{в}}/3.$$

Суть моделі Баумоля полягає в тому, що управління коштами та товарними запасами корелює з грошовими витратами діяльності. Це стосується оплати банківських послуг у зв'язку з залученням кредитів, а також операцій конвертації цінних паперів на гроші.

Для розрахунку оптимального залишку грошей на поточних рахунках використовують формулу:

$$ЗГК_{д} = \sqrt{2} \times V_{по} \times (ПП_{гк} / S_{кфк}),$$

де $ЗГК_{д}$ – залишок грошових коштів, який є достатнім для потреб діяльності;

$V_{по}$ – витрати на обслуговування однієї операції по поповненню грошових коштів;

$ПП_{гк}$ - планова потреба в грошових коштах;

$S_{кфк}$ - середня ставка відсотка по короткостроковим фінансовим вкладенням, що представляє собою в абсолютному вимірнику рівень витрат (середня ставка відсотка по короткостроковим фінансовим вкладенням).

Одним із напрямків аналізу грошових коштів є оцінка грошового капіталу з урахуванням чинника часу. Йдеться про знецінення грошей. Саме тому при здійсненні операцій по наданню грошей в борг використовують спеціальний коефіцієнт – ставку, яку розраховують так:

$$r_t = (FV - PV) / PV$$

FV – майбутня вартість грошей;

PV – теперішня вартість грошей;

t – час, за який буде повернена більша сума FV.